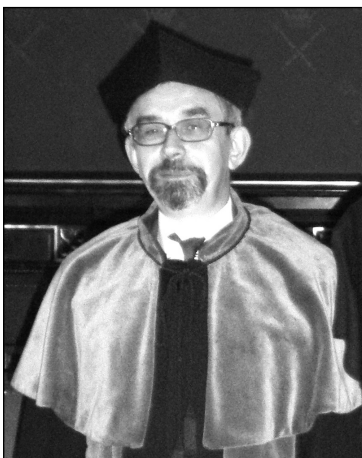

IN MEMORIAM

Wojciech Franciszek Rojek (1954–2015). Wspomnienie o profesorze

Działo się to prawdopodobnie w 1998 r., kiedy albo kończyłem I rok studiów historycznych w Instytucie Historii Uniwersytetu Jagiellońskiego, albo rozpoczynałem rok II. Zdecydowanym, pewnym krokiem z ogromną radością na twarzy na drugie piętro Collegium Witkowskiego, w którym mieszczą się zakłady i pracownie Instytutu, wchodził w pełni zadowolony mężczyzna w sile wieku. Trzymał w jednej ręce teczkę, a w drugiej, ogromną — co zwracało jeszcze większą uwagę na tego Pana — różę. Na zapytanie koleżanek i kolegów, kim jest ten Pan, odpowiedziałem, że to Pan Profesor Wojciech Rojek, u którego będę bronił pracę magisterską. Dziś, kiedy piszę te słowa, tego mądrego, życzliwego, pozbawionego wszelkiej zazdrości, posiadającego cudowne poczucie humoru człowieka — jak można było przeczytać na drukowanych klepsydrach — a przede wszystkim zachowującego dystans zarówno do świata, jak i do samego siebie, co w środowisku naukowym, a w świecie profesorskim w szczególności, wcale nie jest czymś normalnym i oczywistym, nie ma wśród nas.

Zmarł w Krakowie po ciężkiej i długiej chorobie 29 IX 2015 r. Uroczystości pogrzebowe odbyły się 2 października w kościele Najświętszego Serca Pana Jezusa w Krakowie, a na-

stępnie liczne grono członków Rodziny, Przyjaciół, Koleżanek i Kolegów oraz Studentów odprowadziło trumnę z ciałem Profesora na pobliski cmentarz parafialny. Narażę się może na kąśliwą ripostę, ale Professor Wojciech Rojek miał piękny pogrzeb. Jak prawdziwe były słowa pożegnania Rodziny, tak Bóg dał temu wyraz, zsyłając tego dnia pogodę wręcz, jak na tę porę roku, cudowną.

Doktor habilitowany Wojciech Rojek odszedł jako profesor zwyczajny (z tytułem) nauk humanistycznych Uniwersytetu Jagiellońskiego, z którym był związany nieprzerwanie od letniego semestru II roku studiów. Niemniej działał również w Polskiej Akademii Nauk oraz Polskiej Akademii Umiejętności. Był profesorem zwyczajnym w Państwowej Wyższej Szkole Wschodnioeuropejskiej w Przemyślu. Oddając Profesorowi hołd, czas przybliżyć jego sylwetkę jako człowieka i naukowca.

*

Wojciech Franciszek Rojek urodził się 10 I 1954 r. w Tarnowskich Górach w rodzinie Tadeusza i Heleny z domu Gandrya. Szkołę Podstawową nr 36 ukończył w Zabrze, a edukację na poziomie szkoły średniej (klasy I–IV: 1969/1970–1972/1973) odbył w II Liceum Ogólnokształcącym, wówczas noszącym imię Karola Świerczewskiego, w Zabrze, gdzie 4 VI 1973 r. przed komisją egzaminacyjną powołaną przez kuratora okręgu szkolnego w Katowicach zdał maturę. Na osiemnaście przedmiotów wyszczególnionych na świadectwie trzynaście jest z notami bardzo dobrymi, ale z fizyki uzyskała tylko ocenę dostateczną. Od roku akademickiego 1973/1974 rozpoczął studia na kierunku ogólnohistorycznym na Wydziale Humanistycznym w Uniwersytecie Śląskim w Katowicach. Na początku czwartego semestru złożył na ręce Jego Magnificencji Rektora Uniwersytetu Jagiellońskiego podanie zawierające prośbę o wyrażenie zgody na kontynuowanie dalszych studiów na Wydziale Filozoficzno–Historycznym w Krakowie. Związane to było z przeniesieniem się matki, która pracując w katowickim Okręgowym Sądzie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, „ma zamiar podjąć zatrudnienie” na takim samym stanowisku, ale w mieście nad Wisłą. Zarówno katowicka, jak i krakowska uczelnia nie robiły trudności i Wojciech Rojek, pod warunkiem jedynie uzupełnienia zaliczeń z języka łacińskiego, został od marca 1975 r. studentem Uniwersytetu Jagiellońskiego. Nauka przychodziła mu raczej łatwo. Nie dziwi więc fakt, iż 17 III 1976 r. jako student III roku złożył podanie o kontynuowanie dalszych studiów według programu indywidualnego. Już wówczas krystalizować się zaczęły główne nurty późniejszych zainteresowań Profesora, jak dzieje dyplomacji i polityka zagraniczna wielkich mocarstw, problematyka nauk politycznych, stosunki międzynarodowe, historia ustrojów politycznych oraz doktryn polityczno–prawnych. Podanie studenta zostało poparte przez Mariana Zgórniaka, który już wtedy, możemy to śmiało skonstatować, dostrzegł u młodego adepta nauk historycznych potencjał. „Oczytanie i pilność — zapisał w opinii — umożliwiają panu Rojkowi podjęcie dodatkowych zajęć z historii prawa oraz nauk politycznych, a także z historii powszechnej najnowszej”. Przybliżyć warto w skrócie program tychże indywidualnych studiów, które trwały przez trzy semestry (semestr II 1975/1976 i rok 1976/1977). I tak poza normalnymi, przewidzianymi programem studiów zaliczeniami i egzaminami Wojciech Rojek wysłuchał wykładów Mariana Iwanejki prowadzonych na II roku studiów doktorskich w zakresie nauk politycznych, a także wykładów Marka Sobolewskiego, Marka Waldenberga oraz Stanisława Grodzkiego. Natłok tych zajęć nie spowodował opóźnień w przygotowaniu na seminarium Mariana Zgórniaka pracy magisterskiej *Stanowisko Wielkiej Brytanii na Genewskiej Konferencji Rozbrojeniowej 1932–1934* (inny pojawiający się tytuł: *Wielka Brytania wobec Genewskiej Konferencji Rozbrojeniowej*). Została ona bardzo dobrze przyjęta przez promotora. W swojej opinii podkreślił, iż Autor oparł się na obszernej bazie

źródłowej: wydanych dokumentach brytyjskich, niemieckich, amerykańskich i radzieckich, drukowanych wspomnieniach i relacjach oraz literaturze przedmiotu. Spożytkował również, przechowywane wówczas w rękopisie, wspomnienia Konstantego Skirmunta. „Autor — napisał Marian Zgórniak — wykazał umiejętność przeprowadzenia zarówno wnikliwej analizy źródeł, jak i dokonania trafnej syntezy. [...] Forma i styl pracy jest bardzo dobra. Praca Wojciecha Rojka stanowi niewątpliwie osiągnięcie badawcze i zasługuje w pełni na ocenę bardzo dobrą, a nawet na co najmniej częściowe opublikowanie”. Ostatniemu postulatowi stało się zadość, gdyż ukazały się dwa artykuły: *Zagadnienie bezpieczeństwa na forum Genewskiej Konferencji Rozbrojeniowej, 1932–1933*, „Studia Historyczne” 1980, r. XXIII, z. 3, s. 413–430, oraz *Wielka Brytania wobec Genewskiej Konferencji Rozbrojeniowej 1932–1934*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego” 1980, DLXIII, „Prace Historyczne”, z. 66, s. 61–75. Trzeba podkreślić, iż Wojciech Rojek debiutował właśnie w roku uzyskania magisterium tekstem *Jugosławia. Nowy model polityczny państwa*, „Juvenilla Iagellonica” (Kraków) 1977, z. 1, s. 39–59. Wróćmy do dysertacji magisterskiej. Tezy referatu promotora w pełni podzielił recenzent Michał Pułaski. Egzamin magisterski odbył się 25 VI 1977 r. i został oceniony bardzo dobrze. W związku z tym, a zwłaszcza że średnia ocen ze studiów wyniosła 4,6, komisja ustaliła ogólną ocenę na koniec studiów na 5,0 i zawnioskowała o wydanie dyplomu z wyróżnieniem. Tak też się stało, a dodatkowo mgr Wojciech Rojek otrzymał nagrodę rektora Uniwersytetu Jagiellońskiego. Dla mnie, jako piszącego te słowa, znamienity jest fakt, iż jedno z dwóch pytań na egzaminie magisterskim Wojciecha Rojka dotyczyło Paktu Czterech z 1933 r. (tło, przebieg i rokowania), co jest bardzo zbieżne z tematem mojej pracy magisterskiej ustalonej na seminarium już przez Profesora Wojciecha Rojka.

Pomyślnie ukończone studia, i to z wyróżnieniem, miały dodatkową wymierną korzyść w postaci etatu asystenta stażysty na Uniwersytecie Jagiellońskim, który objął z dniem 1 XI 1977 r. Po niecałym roku, od 1 X 1978 r., Wojciech Rojek został zatrudniony na stanowisku asystenta, a od 1 X 1980 r. objął stanowisko starszego asystenta. W roku akademickim 1977/1978 studiował dodatkowo nauki polityczne w UJ.

8 VI 1981 r. Wojciech Rojek złożył podanie o otwarcie przewodu doktorskiego na podstawie przygotowywanej pod kierunkiem Mariana Zgórniaka pracy poświęconej morskim rokowaniom rozbrojeniowym w latach 1919–1939. Składając to podanie, był już po czteromiesięcznym stażu (od lutego do maja 1981 r.) odbytym w Instytucie Historycznym Uniwersytetu Warszawskiego pod kierunkiem Mariana Wojciechowskiego oraz wielokrotnych wyjazdach zagranicznych na kwerendy naukowe. Był również autorem pięciu opublikowanych artykułów. Poza już wymienionymi dodać trzeba jeden tekst poświęcony Wrześniowi 1939 r. w województwie krakowskim oraz drugi dotyczący kwestii eliminacji wojny w kontekście rozbrojenia. Trzy kolejne, o podobnej tematyce, były w druku. Dodatkowo w swojej opinii Marian Zgórniak napisał, iż jako starszy asystent Wojciech Rojek wzorowo wykonuje powierzone obowiązki dydaktyczne. Rada Wydziału Filozoficzno-Historycznego przychyliła się do tego podania i 16 X 1981 r. uchwaliła wyznaczenie docentów Michała Pułaskiego z macierzystej uczelni oraz Stanisława Sierpowskiego z Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu na recenzentów, a Marię Gołaszewską na egzaminatora z filozofii jako przedmiotu pobocznego. 12 I 1984 r. mgr Wojciech Rojek złożył rygorozum doktorskie z filozofii z wynikiem zadowalającym. Egzamin z dyscypliny kierunkowej odbył się 9 II 1984 r. i został oceniony bardzo dobrze. Zatem nic już nie stało na przeszkodzie, aby odbyła się publiczna obrona pracy doktorskiej. Miało to miejsce 5 III 1984 r. w Sali 26 w Collegium Novum o godzinie dwunastej. Warto tutaj odnieść się do obydwu nadesłanych recenzji. Michał Pułaski uznał wybór tematu za trafny. Napisał, że konstrukcja rozprawy jest „[...] logiczna i przekonywująca”, a sama praca „[...] pozwala na zapalenie luki, przynosząc w szeregu wypadków interesujące nasświetlenie i uzupełnienie dotychczasowej wiedzy”. Pochwalił rozległą podstawę źródłową

(archiwalia i dokumenty drukowane), ale zgañił za skromną liczbę, choć podstawowych, pamiętników i pominięcie prasy. „Jakby dla rekompensaty — dodaje — zestaw wykorzystanych monografii jest bardzo bogaty”, jednak i tam dostrzega drobne uchybienia.

Na potwierdzenie swych wywodów w poszczególnych rozdziałach dziesiątki razy odwołuje się do źródeł. Świadczy to o wartości pracy, dobrym jej fundamencie. Jednakże odnosi się wrażenie, że Autor jakby zbyt łatwo przechodzi nad dorobkiem innych, nie podejmuje polemiki, nie wykazuje różnic pomiędzy swymi ustaleniami, a tym, co stwierdzono już dawniej. Nieco zaciera się przez to jego własny sukces w postaci oryginalnego wkładu wzbogacającego stan wiedzy o omawianym temacie.

Powyższe uwagi nie wpłynęły na ostateczną konstatację, iż pracę należy wydrukować. Uwagi wypływały bardziej z „[...] obowiązku recenzenckiego, w niczym nie umniejszając merytorycznej wartości pracy”.

Druga recenzja Stanisława Sierpowskiego została napisana w podobnym duchu. Autor zwrócił uwagę, podobnie jak poprzednik, na brak korekty, co spowodowałoby usunięcie literówek, a także stwierdził, że:

Praca mgra W. Rojka, stanowiąc oryginalny wkład do historiografii badań historii powszechnej, wywołuje szereg wątpliwości. Zdecydowana ich większość mieści się jednak wśród problemów dyskusyjnych, a nawet takich, które od lat wznecają polemiki.

Uzyskanie stopnia naukowego doktora nauk humanistycznych umożliwiło awans zawodowy i zatrudnienie od 1 X 1984 r. na stanowisku adiunkta.

W tym samym roku, a dokładnie na jego początku, nastąpiło nie mniej ważne wydarzenie w życiu Wojciecha Rojka. 14 I 1984 r. — zatem pomiędzy składaniem egzaminów doktorskich — zawarł związek małżeński z Martą Weiss, lekarzem onkologiem, doktorem medycyny. Z tego związku urodziło się dwóch synów: Mateusz (ur. 1986 r.) oraz Tomasz (ur. 1989 r.).

Przez następnych sześć lat Wojciech Rojek może nie publikował dużo (od 1981 do 1990 r. włącznie ogłosił siedemnaście tekstów), ale — jak po latach napisał Waldemar Michowicz — w artykułach tych, dotyczących konferencji morskich, ogólnych zagadnień związanych z ograniczeniem zbrojeń w okresie międzywojennym, rozbudowy polskiej Marynarki Wojennej „[...] dał się poznać środowisku historycznemu jako sumienny badacz i znawca różnych aspektów redukcji i ograniczenia zbrojeń w okresie międzywojennym”. Dlaczego uwypukliłem rok 1990? 12 września tegoż roku Wojciech Rojek przedstawił rozprawę *Ekspansja mocarstw w Chinach i jej wpływ na rozwój stosunków międzynarodowych w latach 1895–1914* opublikowaną w Krakowie w 1990 r. jako podstawę podania o otwarcie przewodu habilitacyjnego. Rada Wydziału Filozoficzno–Historycznego na posiedzeniu 5 X 1990 r. powołała komisję do oceny dorobku naukowego kandydata w składzie: Józef Buszko, Antoni Podraza, Andrzej Pilch oraz Michał Pułaski, która obradowała pod przewodnictwem dziekana Władysława Stróżewskiego. Uznała ona przedłożoną rozprawę wraz z dorobkiem za w pełni wystarczającą podstawę habilitacji i zaproponowała Radzie wszczęcie postępowania i wyznaczenie recenzentów, co też Rada uczyniła 26 X 1990 r., wyznaczając Andrzeja Bartnickiego oraz Witolda Rodzińskiego z Warszawy, Stanisława Sierpowskiego z Poznania oraz Mariana Zgórniaka na recenzentów rozprawy i całości dorobku naukowego kandydata. Wszyscy oni pozytywnie ocenili przedłożoną monografię. Podkreślili nowatorski charakter ujęcia tematu, a także fakt, iż wydarzenia rozgrywane się wówczas w Chinach miały większy wpływ na politykę światową, niż sądziła dotychczasowa nauka. Koresponduje to z wyrażoną po latach opinią zawartą w recenzji dorobku naukowego przedłożoną w celu przeprowadzenia postępowania o nadanie tytułu profesorskiego cytowanego już Waldemara

Michowicza. Napisał on, iż „Wojciech Rojek posiada nie tak często spotykany dar celnego rozpoznawania luk w dorobku historiografii w zakresie określonych problemów i podejmowania odpowiednich badań celem ich wyeliminowania”. Ten dar objawi się jeszcze nieraz w kolejnych podejmowanych przez Profesora problemach badawczych. Rada Wydziału dopuściła Wojciecha Rojka do kolokwium, które odbyło się 14 III 1991 r. i zostało jednogłośnie przyjęte. Następnie Rada podjęła uchwałę o nadaniu stopnia naukowego doktora habilitowanego nauk humanistycznych w zakresie historii powszechnej najnowszej. Centralna Komisja ds. Tytułu Naukowego i Stopni Naukowych zatwierdziła uchwałę Rady 28 X a 1991 r. Laudację dla nowego doktora habilitowanego przy uroczystej promocji wygłosił Antoni Podraza.

W roku uzyskania habilitacji Wojciech Rojek był już znanym i cenionym badaczem dziejów powszechnych XX w. o ugruntowanej pozycji w świecie naukowym. Z perspektywy czasu możemy skonstatować, iż od lat dziewięćdziesiątych XX w. dalsza kariera naukowa Wojciecha Rojka nabrała impetu, a przy tym, powstałe wówczas prace nie utraciły swoich wysokich walorów. Na dzień 1 III 2002 r., kiedy objął stanowisko profesora nadzwyczajnego, był autorem (do 2001 r. włącznie) siedemdziesięciu dziewięciu publikacji. Nie dziwi fakt, iż już od 1 I 2005 r. zatrudniony był na stanowisku profesora zwyczajnego. Recenzentami byli w przewodzie profesorskim Wojciech Wrzesiński i Marian Zgórniak. Tytuł profesora nauk humanistycznych — po opiniach Andrzeja Garlickiego, Waldemara Michowicza oraz Mariana Zgórniaka — Wojciech Rojek otrzymał 6 IV 2001 r. W tym samym czasie w kręgu zainteresowań Profesora pojawiły się nowe tematy badań naukowych — przede wszystkim dzieje władz polskich na uchodźstwie oraz zagadnienia związane z polskim ruchem oporu podczas drugiej wojny światowej.

Nie zaniedbywał Wojciech Rojek dydaktyki. Prowadził seminaria magisterskie zarówno na studiach dziennych, jak i zaocznych, wykłady kursowe, monograficzne dla studentów historii, nauk politycznych, sławistyki itd. z zagadnień polityki wielkich mocarstw, roli państw bloku wschodniego w polityce tychże, a Anglosasów w szczególności, oraz polityki zagranicznej i historii stosunków międzynarodowych w XIX i XX w. Wielokrotnie występował w roli promotora rozpraw doktorskich. Był recenzentem w kilkudziesięciu przewodach doktorskich i habilitacyjnych. Występował w roli recenzenta w postępowaniu o nadanie tytułu naukowego oraz był autorem opinii dla Centralnej Komisji ds. Tytułu Naukowego i Stopni Naukowych. W Instytucie Historii UJ pełnił funkcje zastępcy dyrektora od 1 IX 1993 r. do 31 VIII 1999 r. oraz dyrektora od 1 IX 1999 r. do 31 VIII 2002 r. Był również, od 1 X 2006 r., kierownikiem Zakładu Historii Powszechnej Najnowszej.

Pełnił także wiele funkcji poza macierzystym Uniwersytetem Jagiellońskim. Był od 1980 r. członkiem Polskiego Towarzystwa Historycznego, w latach 1991–1993 przewodniczącym Okręgowego Komitetu Olimpiady Historycznej w Krakowie, członkiem i wiceprzewodniczącym Komisji Historycznej Oddziału Krakowskiego PAN, sekretarzem Komisji PAU do Badań Dziejów Władz Polskich na Uchodźstwie, członkiem Komisji Środkowoeuropejskiej, członkiem i przewodniczącym Komisji Historii Wojen i Wojskowości PAU, członkiem Komisji do Badania Diaspory PAU, członkiem Komisji ds. Awansów i Tytułu Naukowego Wydziału Historycznego Uniwersytetu Jagiellońskiego w latach 2008–2011, zastępcą członka Stałej Senackiej Komisji ds. Kadry Naukowej i Konkursów Profesorskich oraz członkiem korespondentem PAU.

Był również członkiem redakcji czasopism naukowych: „Przeglądu Historyczno-Wojkowego” (Warszawa), „Dziejów Najnowszych” (Warszawa), „Studiów Historycznych” (Kraków), „Przeglądu Historycznego” (Warszawa).

Wojciech Rojek uzyskał stypendia Fundacji Kościuszkowskiej w 1986 r., London School of Slavonic and East European Studies w 1987 r., Fundacji z Brzezia Lanckorońskich

w 1992 r. i Polonia Aid Foundation Trust wielokrotnie od 1993 r. Wyjazdy spożytkowane zostały na rozległe kwerendy archiwalne i biblioteczne w Londynie, Waszyngtonie, Nowym Jorku, Paryżu, Bazylei. Występował z referatami na konferencjach naukowych we wszystkich niemal liczących się ośrodkach naukowych w Polsce, a także za granicą (Londyn, Paryż, Moskwa, Bukareszt, Kluż, Suczawa). Uczestniczył w kilkunastu grantach, przede wszystkim Mariana Zgórniaka dotyczącego wydania *in extenso* protokołów posiedzeń Rady Ministrów RP z lat 1939–1945, a także własnym afiliowanym przy PAU, a dotyczącym opracowania naukowego depesz Poselstwa RP w Londynie. Otrzymał wiele nagród, w tym wielokrotnie rektora Uniwersytetu Jagiellońskiego, specjalną nagrodę okresową im. prof. Stanisława Herbsta w 1976 r., tygodnika „Polityka” w 2009 r.

Związany był również z nowosądecką Wyższą Szkołą Biznesu oraz Państwową Szkołą Wschodnioeuropejską w Przemysłu, w której od 1 IX 2008 r. zatrudniony był jako profesor zwyczajny.

*

Zainteresowania badawcze Profesora Wojciecha Rojka kształtowały się wokół pięciu głównych nurtów badawczych.

Pierwszym są zagadnienia rozbrojenia względnie ograniczenia zbrojeń w okresie międzywojennym, zwłaszcza jeżeli chodzi o floty. Tutaj należy wymienić przede wszystkim dysertację doktorską *Spory o władanie morzem. Polityczno-dyplomatyczne aspekty zbrojeń morskich w okresie międzywojennym 1919–1939*, Kraków 1994, która powstała w oparciu o archiwalia polskie, angielskie, amerykańskie oraz francuskie, a także o solidną podstawę źródeł drukowanych, pamiętników i literatury przedmiotu.

Drugim tematem są Bałkany na arenie międzynarodowej w XX w., ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień federalistycznych. Tutaj można wymienić artykuły naukowe, takie jak: *Francja wobec I wojny bałkańskiej 1912–1913*, „Balcanica Posnaniensa. Acta et Studia” 1993, t. VI, s. 125–146, oraz *Kwestia Macedonii Egejskiej w polityce mocarstw anglosaskich 1944–1949*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego” 1993, MCXXII, „Prace Historyczne”, z. 107 („Studia Polono–Danubiana et Balcanica”, t. VI), s. 207–224.

Trzecim zagadnieniem pozostaje polityka zagraniczna mocarstw oraz stosunki międzynarodowe od końca XIX w. i w wieku XX. Tutaj należy wymienić przede wszystkim rozprawę habilitacyjną *Ekspansja mocarstw w Chinach i jej wpływ na rozwój stosunków międzynarodowych w latach 1895–1914*, Kraków 1990. Warto też zwrócić uwagę na opracowane *Raporty porucznika Aleksandra Mazarackiego z działalności Japońskiej Misji Wojskowej w Polsce oraz z wydarzeń na Syberii i na Dalekim Wschodzie. Grudzień 1919–lipiec 1920*, oprac. Marian Zgórniak, Wojciech Rojek, Jacek Solarz, Kraków 2012. Podkreślić należy, iż Profesor Wojciech Rojek poza autorstwem obszernych, powstałych na szerokiej kwerendzie archiwalnej monografii był również, jeśli nie przede wszystkim, zwłaszcza w ostatnich latach, wydawcą źródeł. Z tym zagadnieniem wiąże się kolejny obszar zainteresowań badawczych Profesora.

Jest to polska polityka zagraniczna w okresie międzywojennym oraz dzieje władz Rzeczypospolitej na uchodźstwie, przede wszystkim w latach drugiej wojny światowej. Tutaj należy podkreślić autorstwo monografii, która była podstawą postępowania o nadanie tytułu profesorskiego: *Odyseja skarbu Rzeczypospolitej. Losy złota Banku Polskiego 1939–1950*, Kraków 2000, oraz podanie do druku w ramach serii wydawniczej Polskiego Instytutu Spraw Międzynarodowych tomu zawierającego dokumenty dotyczące polskiej polityki zagranicznej powstałego w oparciu o szeroką kwerendę źródłową: *Polskie dokumenty dyplomatyczne 1939. Wrzesień–grudzień*, red. Wojciech Rojek, współpr. Piotr Długołęcki, Maria Konopka–

Wichrowska, Marta Przyłuska, Warszawa 2007. Jednak przede wszystkim wymienić trzeba pomnikowe dzieło, które dzięki swojemu warsztatowi i benedyktyńskiej wręcz dokładności opracowania stało się wzorem dla kolejnych wydawnictw tego typu. Mowa tutaj o *Protokołach z posiedzeń Rady Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej*, t. I: *Październik 1939–czerwiec 1940*, red. nauk. M. Zgórniak, oprac. Wojciech Rojek przy współpr. Andrzeja Suchcitz, Kraków 1994; t. II: *Czerwiec 1940–czerwiec 1941*, Kraków 1995; t. III: *Czerwiec–grudzień 1941*, Kraków 1996; t. IV: *Grudzień 1941–sierpień 1942*, Kraków 1998; t. V, *Wrzesień 1942–lipiec 1943*, Kraków 2001; t. VI: *Lipiec 1943–kwiecień 1944*, Kraków 2003; t. VII: *Maj–listopad 1944*, Kraków 2006; t. VIII: *Grudzień 1944–sierpień 1945*, Kraków 2008, oraz *Dokumentach Rządu RP na obczyźnie. Suplementy do tomów I–VIII Protokołów posiedzeń Rady Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej październik 1939–sierpień 1945*, oprac. Wojciech Rojek przy współpr. Andrzeja Suchcitz, Kraków 2010. Cykl publikacji na ten temat dopełnia: *Wybór dokumentów do dziejów polskiego uchodźstwa niepodległościowego 1939–1991*, oprac. i red. Andrzej Suchciz, Ludwik Maik, Wojciech Rojek, Londyn 1997.

Ostatnim tematem, któremu się poświęcał, były ziemie polskie w czasie drugiej wojny światowej. Tutaj warto odnotować monografię napisaną wspólnie z Grzegorzem Mazurem i Marianem Zgórniakiem pod tytułem *Wojna i okupacja na Podkarpaciu i Podhalu na obszarze Inspektoratu ZWZ–AK Nowy Sącz 1939–1945*, Kraków 1998.

Do przedstawionych wyżej monumentalnych opracowań należy doliczyć wiele redakcji czy współredakcji, w tym wydawnictw PAU: „Prace Komisji Środkowoeuropejskiej”, t. III, Kraków 1995; t. VI, Kraków 1999, oraz jako przewodniczący Komisji Historii Wojen i Wojskowości: „Prace Komisji Historii Wojen i Wojskowości PAU”, t. III, Kraków 2008 (tu Michał Römer, *Dzienniki legionowe...*); t. V, Kraków 2009; t. VII, Kraków 2012; t. VIII, Kraków 2012; t. IX, Kraków 2015. Wymienić również należy: *Z dziejów Europy Środkowej w XX wieku. Studia ofiarowane Henrykowi Batowskiemu w 90. rocznicę urodzin*, red. M. Pułaski, I. Stawowy–Kawka, W. Rojek, A. Patek, Kraków 1997; *Ku zjednoczonej Europie. Studia nad Europą Środkową i Południowo–Wschodnią w XIX i XX wieku. Rozprawy dedykowane Michałowi Pułaskiemu w 40–lecie pracy naukowej*, red. I. Stawowy–Kawka, W. Rojek, Kraków 1997; *Państwa europejskie na drodze do niepodległości w drugiej połowie XIX i XX wieku. Studia ofiarowane Profesorowi Marianowi Zgórniakowi*, red. I. Stawowy–Kawka, W. Rojek, Kraków 2003; *Naród, państwo, Europa Środkowa w XIX i XX wieku. Studia ofiarowane Michałowi Pułaskiemu w pięćdziesięciolecie pracy naukowej*, red. A. Patek, W. Rojek, Kraków 2006; *Stan świadomości narodowej Polaków w przededniu niepodległości. Materiały z posiedzenia naukowego zorganizowanego z okazji 90–lecia odzyskania niepodległości w 1918 roku*, red. J. Machnik, W. Rojek, Kraków 2010.

Wojciech Rojek jest autorem podręczników i skryptów, takich jak *Historia nowoczesnych stosunków międzynarodowych*, Warszawa 2010, oraz współautorem lub redaktorem *Najnowszej historii świata*, red. A. Patek, J. Rydel, J. Wec, Kraków 1997; T. Czekalski i in., *Od drugiej wojny światowej do XXI wieku*, w: *Wielka historia świata*, t. XII, red. W. Rojek, Warszawa 2006.

Poza tymi wydawnictwami zwartymi Profesor jest autorem kilkudziesięciu artykułów naukowych, recenzji, sprawozdań, a także haseł w *Polskim słowniku biograficznym*. Dotyczą one głównie zagadnień związanych z historią stosunków międzynarodowych w XIX i XX w., zarówno do wybuchu drugiej wojny światowej, jak i dotyczących ładu politycznego po 1945 r.

Trzeba też wspomnieć o dziełach niedokończonych, a będących już w zaawansowanym stanie. Przede wszystkim w ramach grantów Narodowego Centrum Nauki został zrealizowany projekt: „Umowy międzynarodowe Rzeczypospolitej Polskiej wrzesień 1939–lipiec 1945”, który referowany był m.in. na posiedzeniu Zakładu Dziejów Dyplomacji i Systemów

Totalitarnych Instytutu Historii PAN w Warszawie. Profesor realizował również grant pod nazwą: „Depesze poselstwa Rzeczypospolitej Polskiej w Londynie 1919–1926”.

O Profesorze świadczą również Jego uczniowie. Na wykłady i zajęcia Wojciecha Rojka uczęszczały przez lata od 1977 r. do 2015 r. setki studentów. Kilkadziesięcioro spośród nich,, jeśli nie kilkaset, napisało pod jego kierunkiem prace seminaryjne, licencjackie i magisterskie. Natomiast czternaście osób miało ten zaszczyt opracować i następnie przedstawić do obrony swoje dysertacje doktorskie. Wykaz zamieszczam poniżej.

1. Kim Yong Deog, „Problem powojennej granicy polsko–niemieckiej w świetle funkcjonowania struktur Ministerstwa Prac Kongresowych i instytucji je poprzedzających”, Wydział Historyczny, obrona: 26 II(2001 r.

2. Barbara Berska, „Oddziaływanie dyplomacji brytyjskiej na stosunki polsko–sowieckie w latach 1939–1943” (druk: *Kłopotliwy sojusznik. Wpływ dyplomacji brytyjskiej na stosunki polsko–sowieckie w latach 1939–1943*, Kraków 2005), Wydział Historyczny, obrona: 28 III 2003 r.

3. Zenon Szmidtko, „„Skarboferm» 1922–1939. Związki polityki z gospodarką” (druk: „*Skarboferm» 1922–1939. Związki polityki z gospodarką*, Opole 2005), Wydział Historyczny, obrona: 3 VII 2003 r.

4. Mirosław Natanek, „Europejska Konferencja Władz Lokalnych i Regionalnych Rady Europy w latach 1957–1992. Ewolucja pozycji politycznej regionów europejskich w warunkach integracji kontynentu”, Wydział Studiów Międzynarodowych i Politycznych, obrona: 4 X 2004 r.

5. Beata Mąciór–Majka, „Generalny Plan Wschodni w aspekcie ideologicznym, politycznym i ekonomicznym” (druk: *Generalny Plan Wschodni. Aspekty ideologiczny, polityczny i ekonomiczny*, Kraków , 2007), Wydział Historyczny, obrona: 24 II 2006 r.

6. Andrzej Wadas, „Barbarzyńca w Krainie Porannej Cizy. Zachód wobec Królestwa Chosŏn do 1910 roku”, Wydział Historyczny, obrona: 31 III 2006 r.

7. Anna Pachowicz, „Działalność Komitetu Ministrów dla Spraw Kraju w latach 1939–1945” (druk: *Komitet Ministrów dla Spraw Kraju 1939/1945*, Warszawa 2010), Wydział Historyczny, obrona: 13 VI 2006 r.

8. Przemysław Marcin Żukowski, „Francja w oczach polskiej opinii publicznej od wiosny 1938 do lata 1940” (druk: *Na przelomie pokoju i wojny. Francja w oczach polskiej opinii publicznej od wiosny 1938 roku do lata 1940 roku*, Kraków 2012), Wydział Historyczny, obrona: 28 XI 2008 r.

9. Sebastian Grudzień, „Europa Środkowa i Południowo–Wschodnia okresu międzywojennego w działalności i piśmiennictwie Henryka Batowskiego w latach 1925–1939”, Wydział Historyczny, obrona: 9 XII 2009 r.

10. Przemysław Wajda, „Walki 1. Polskiej Dywizji Pancernej na tle działań brytyjskiej 21. Grupy Armii i kanadyjskiej 1. Armii w Normandii w roku 1944”, Wydział Historyczny, obrona: 26 I 2010 r.

11. Włodzimierz Mikulicz, „Royal Air Force Bomber Command w nalotach na Niemcy, XII 1939–VIII 1943”, Wydział Historyczny, obrona: 25 II 2011 r.

12. Przemysław Wywiół, „Garnizon Wojska Polskiego w Krakowie w latach 1918–1939”, Wydział Historyczny, obrona 2 VII 2012 r.

13. Matthew Lloyd Adams, „Hoover’s Heroes. The American Relief Administration in Poland 1919, 1923”, Wydział Historyczny, obrona: 7 I 2015 r.

14. Paweł Sękowski, „Polonais en France dans l’immédiat après–guerre (1944–1949)”, Wydział Historyczny, obrona: 6 VII 2015 r. (promotor francuski: Olivier Forcade).

*

Biorąc pod uwagę kwestie słownikowe, pojęcie „pasja” ma trzy znaczenia. Rozpoczynając studia historyczne, a następnie prowadząc badania naukowe i przekazując wiedzę młodym adeptom tej dziedziny, Wojciech Rojek miał w sobie pasję pracy naukowca, badacza. Odznaczał się na tym polu wielkim zamiłowaniem. Oprócz niej oddawał się jeszcze co najmniej dwóm. Mowa tutaj o turystyce górskiej, wspinaczce oraz o brydżu, na którym spotykał się ze swoimi przyjaciółmi i kolegami historykami. Pasja — jak na to zwrócił uwagę ksiądz podczas nabożeństwa żałobnego — to również ewangeliczne rozpamiętywanie męki i śmierci Jezusa Chrystusa. Ostatni rok życia Profesora był takim właśnie cierpieniem, zmaganiem się z — niestety — nieuleczalną chorobą. Na szczęście nie miał w sobie pierwiastków silnego gniewu, bo takie ma również znaczenie słowo pasja.

Wszyscy z głębokim żalem przyjęliśmy wiadomość o śmierci Profesora Wojciecha Rojka, wybitnego naukowca, znawcy wielu zagadnień dotyczących dziejów XIX i XX w., szanowanego, a przede wszystkim dobrego człowieka. Mimo, że nie ma Go już wśród nas, żywe będą Jego nauki nam przekazane, a prace naukowe na długi czas zachowają bezcenną wartość. Jego uczniowie, którzy będą dalej rozwijać się naukowo i prowadzić godne, dobre życie, świadczyć będą o swoim Mistrzu. Pamięć o Nim nie zgaśnie ani wśród członków Rodziny, ani w sercach przyjaciół, kolegów i znajomych.

Przemysław Marcin Żukowski
Kraków